

The mentioned initiatives will allow to help business in solving urgent needs and to reconfigure business associations to today's requirements.

Список використаних джерел:

1. Антонюк Д. А. *Розвиток інституціональної інфраструктури підприємництва регіону в процесі європейської інтеграції* : монографія. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2015. 341 с.

2. Антонюк Д. А., Бухаріна Л. М., Онищенко О. А., Шишкін В. О. *Підприємництво в сучасних умовах розвитку України* : науково-практичний посібник. Запоріжжя, Запорізький національний університет, 2018. 410 с.

3. Антонюк Д. А., Антонюк К. І. Формування стратегічних пріоритетів модернізації інституціональної інфраструктури підприємництва регіонів України в процесі європейської інтеграції. *Стратегічна панорама*. 2017. №2. С. 124-131.

4. Антонюк Д. А., Єнгоян Н. Х. Бізнес-асоціації в системі інфраструктурного забезпечення малого та середнього підприємництва в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2013. № 4. Т.1 (202). С. 64–71.

УДК: 631.1

Костенко Вадим,

викладач вищої категорії,

Таращанський технічний та економіко-правовий фаховий коледж,
м. Тараща, Україна

ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах війни український народ показав вражаючу здатність до супротиву ворогу, який більший територією та має шосту за обсягами економіку в світі. Великі масштаби нашої країни відіграють важливу роль у опорі, загарбники хочуть зменшити нашу територію, поділити на частки, відібрати людей і ресурси, щоб в майбутньому повернути це все проти нас. З метою оцінювання сучасних тенденцій розвитку бізнесу, зокрема на ринку праці в військових умовах Європейською Бізнес Асоціацією було проведено соціологічне дослідження, де було з'ясовано такі важливі аспекти,

зокрема [1]: кожна шоста компанія працює в повному обсязі та стільки ж обмежили географію своєї бізнесової діяльності; кожна п'ята компанія була змушена закрити свої торговельні точки, відділення, офіси тощо; майже кожна третя компанія (29%) нині зупинили свою діяльність, при цьому переважна більшість з них (27%) мають намір відновити бізнес-процеси, як це буде тільки можливо зробити. Насамперед у цьому контексті слід звернути увагу на проблеми релокації (зміна локації) бізнесу та переміщення цивільного населення зі східних регіонів країни в її центральну та західну частини. Головним завданням релокації бізнесу є збереження активів, виробничих потужностей підприємства, відновлення роботи на користь економіки та збереження робочих місць, а для представників влади це можливість кардинально змінити економічний вектор розвитку спрямований на відтворення людського капіталу в сучасних інноваційних економічних системах [2].

У грудні 2022 року уповноважений Верховної ради з прав людини повідомляв, що з початком повномасштабного вторгнення з України виїхало понад 14,5 мільйона українців. З них 11, 7 млн. в'їхало до країн Євросоюзу. 7,7 млн зареєстровані в Європі як отримувачі тимчасового захисту. В Україні зареєстровано 4,7 млн внутрішньо переміщених осіб. Через російське вторгнення в Україну та виїзд громадян за кордон чисельність населення України могло скоротитись до 33,5 мільйона людей.

За даними Держстату внаслідок війни інфляція сягнула близько 26,6%, але в 2023 році суттєво сповільниться.

На сьогодні вітчизняна економіка дедалі очевидніше стає одним з пріоритетних фронтів, який визначає подальший перебіг військових дій, спроможність нашої країни успішно відбудовуватись і після їх закінчення.

Україна має бути готова до режиму тривалого протистояння окупанту. Для цього їй потрібна кількість громадян і території, чисельність та оснащеність збройних сил, і обов'язково потрібно щоб економіка працювала, що вимірюється через ВВП країни. Для нарощення хоча б у два рази ВВП країни потрібна зміна структури національної економіки. Під цією зміною в першу чергу розуміється поява в країні сучасної переробної промисловості і зростання її частки в структурі ВВП.

За повідомленням першого заступника міністра аграрної політики та продовольства України Тараса Висоцького, на

реструктуризацію посівів уплинули такі фактори: собівартість витрат на гектар, можливість реалізації продукції для внутрішніх потреб, показники врожайності продукції з гектара та її вартості за тонну. Останній пункт важливий з огляду на ускладнену експортну логістику: аграрії надавали перевагу тим культурам, які демонстрували вищу вартість за тонну, насамперед ідеться про олійні [3].

Сільськогосподарське виробництво цілковито залежить від біологічних процесів росту й розвитку рослин і тварин, йому властивий один з найбільших періодів окупності витрат, що обмежує можливості швидкої переорієнтації виробництва на іншу продукцію. Виходячи з даних особливостей, а також неможливості прогнозування перебігу війни, окрім оперативного розв'язання поточних проблем галузі треба поступово формувати стратегічне бачення майбутнього розвитку сільського господарства. Важливим для відновлення аграрного сектору є розвиток аграрної освіти і науки. Отже, основні напрями забезпечення стійкості та адаптивності аграрних підприємств до функціонування в умовах війни мають бути наступні:

1. *Максимальне залучення прямих і непрямих фінансових інвестицій, спрямованих на підтримку господарської діяльності аграрних підприємств, збереження чисельності найманих працівників, недопущення банкрутства аграрних підприємств.* «Інвестиційний потенціал українського аграрного сектору щонайменше 34 млрд. дол. Це те, що ми бачимо сьогодні. Кожен вкладений євро однозначно принесе гарантований прибуток вже у найближчій перспективі, негайно після завершення війни», - сказав Д. Шмигаль.

2. *Забезпечення збору врожаю сільськогосподарських культур.* Для цього необхідним є створення резервів пально-мастильних матеріалів, щоб забезпечити сільськогосподарських виробників необхідними ресурсами для ведення польових робіт, пов'язаних з доглядом та збором майбутнього врожаю сільськогосподарських культур.

3. *Досягнення стійкості продовольчих систем громад* шляхом стимулювання, створення замкнутого ланцюга забезпечення матеріально-технічними ресурсами (сільськогосподарська техніка, добрива, засоби захисту рослин) сільськогосподарського виробництва

в межах громади, а також створення власної ринкової інфраструктури виробництва, заготівлі, зберігання та збуту сільськогосподарської продукції та продуктів харчування.

4. *Перегляд формування структури посівних площ сільськогосподарських культур* в напрямі її збалансування згідно з пріоритетами задоволення потреб внутрішнього ринку важливими соціальними харчовими продуктами, потреб тваринництва й поглибленого перероблення.

5. *Поступове відновлення технічних можливостей експорту сільськогосподарської продукції та продуктів харчування.*

6. *Розроблення Стратегії розвитку аграрного сектора*, яка має повністю врахувати його конкурентні переваги, а також необхідність розвитку багатоукладності, збалансування структури виробництва, збільшення прибутковості капіталовкладень, широкого впровадження інновацій, розвитку та поглибленого перероблення сільськогосподарської сировини, суттєвого збільшення частини готової харчової продукції та продуктів з більшим вмістом доданої вартості в структурі експортних поставок, адаптації сільського.

Список використаних джерел:

1 Сайт Європейської Бізнес Асоціації. Дослідження ринку праці України. URL: <https://eba.com.ua/doslidzhennya-rynku-pratsi-ukrayiny/> (дата звернення: 20.10.2022 р.).

2 Сайт Дія. Підтримка бізнесу в умовах війни. URL: <https://business.diiia.gov.ua/wartime> (дата звернення: 24.10.2022 р.).

3 Сайт Міністерства аграрної політики України. URL: <https://minagro.gov.ua/news/ukrayina-cogorich-mozhe-zibrati-blizko-65-m...> (Опубліковано 13 червня 2022 року)

4 Осташко Т.О. Сільськогосподарський експорт України в умовах війни і шляхи його відновлення. Економіка України. 2022. № 5. С. 26–27.

5 Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 № 2145-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text>